

Pædagogisk læreplan for Dagplejen i Aabenraa Kommune

Indledning

En sund opvækst i Aabenraa kommunes dagpleje, tager udgangspunkt i Den styrkede pædagogisk læreplan, som danner rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksionen med eksempler der er retningsgivende for det daglige arbejde i dagplejen.

Mission: Hvorfor er vi her?

Dagplejen i Aabenraa skaber et pædagogisk udviklende dagtilbud til 0-2 årige børn i overensstemmelse med dagtilbudsloven og Aabenraa Kommunes børne-, familie- og ungepolitik.

Dagplejen skaber et børnemiljø, hvor børn trives, udvikles og lærer. Dagplejen skaber sammenhæng både fagligt og tværfagligt og har fokus på pædagogisk kvalitet, som er udviklende for alle børn.

Vision: Hvad vil vi være kendt for?

En dagpleje med inkluderede og legende udviklings- og læringsmiljøer, som alle børn kan profitere af.

- En lille børnegruppe
- Den samme voksne hele dagen
- Tid til det enkelte barn
- De nære relationer
- Det familiære
- Hjertevarme
- Det lokale

Værdier: Hvad er vores værdier i opgaveløsningen?

Nærvær er det største aktiv i Dagplejen. Nærværet er selve kernen i dagplejens arbejde, hvor der skabes tillid og tryk, som er den vigtigste forudsætning for læring, udvikling og trivsel.

Mangfoldighed er et signal for rummelighed og alsidighed. I Dagplejen er der plads til alle. Via nærvær og engagement skabes der grobund for den mangfoldighed, vi har i Dagplejen. Dagplejen har respekt for og udviser anerkendelse af forskelligheder.

Alle medarbejdere udviser engagement, nærvær og anerkendelse i deres respektive opgaveløsning.

I Dagplejen arbejder vi med fællesskaber der er båret af:

- Anerkendelse
- Demokrati
- Forpligtende samvær
- Nysgerrighed og lyst til at lære

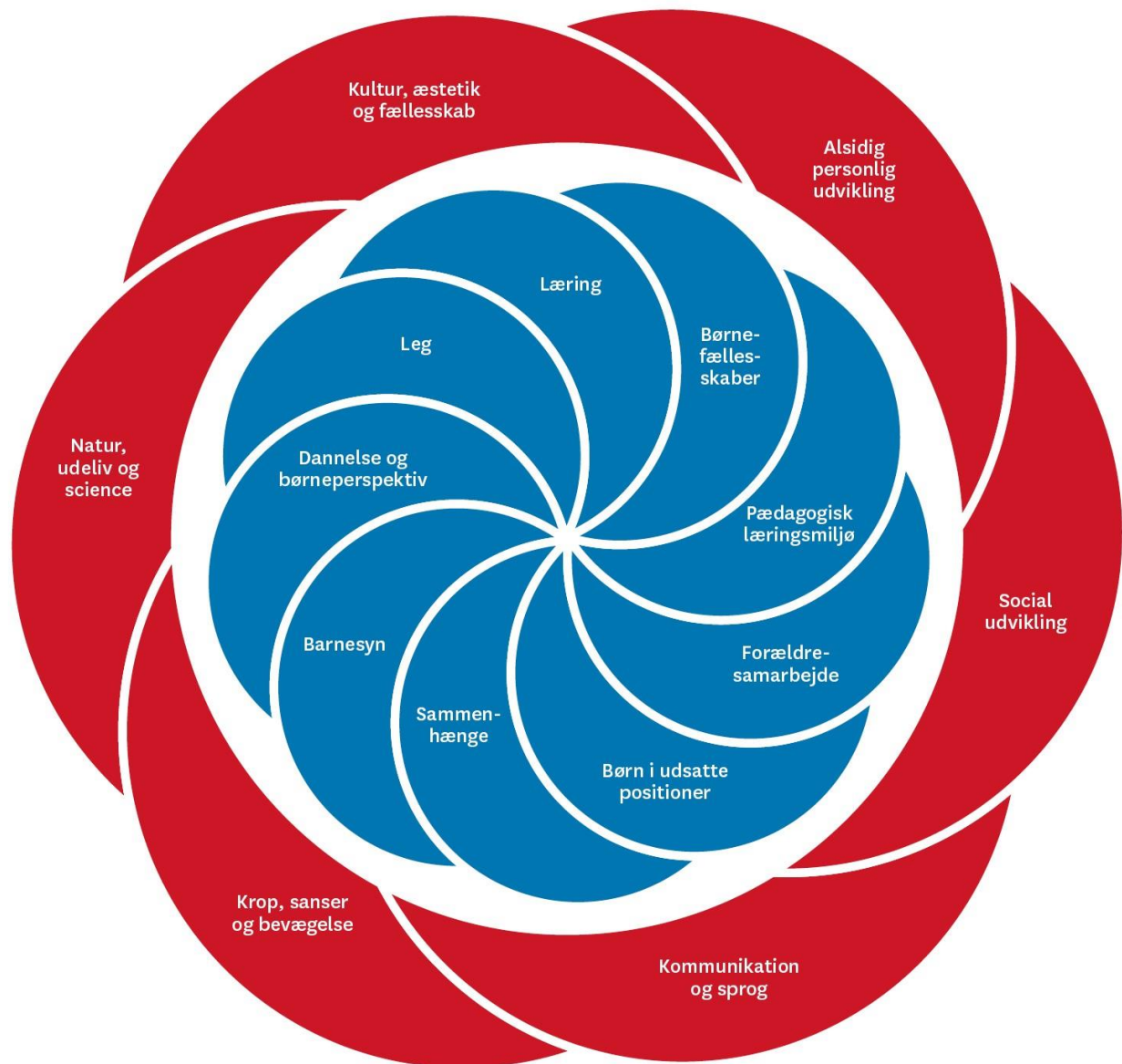
Grundlæggende ståsteder

Den styrkede pædagogiske læreplan

De fælles pædagogiske grundsten

De seks læreplanstemaer

Tre centrale dele er udgangspunktet, når den pædagogiske læreplan skal udarbejdes

- Det fælles pædagogiske grundlag
- De seks læreplanstemaer
- Brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

De pædagogiske grundsten i Dagplejen

Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.

Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Sammenhæng. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Børnesyn

Det gode børneliv

Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn og med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og trykthed til at kunne lære og udvikle sig.

Børn ses som kompetente og selvstændige, samtidig med at de har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra dagplejerne.

Dagplejere, konsulenter og ledelsen skal skabe organisatoriske rammer og et pædagogisk læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

Dannelse og børneperspektiv

Små børn skal høres og tages alvorligt.

Dannelse

Dannelse er en dybere form for læring, hvor barnet forankrer værdier og viden i sin egen personlighed som en rettesnor til at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske.

Dagplejerne skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge. Det er dagplejerens ansvar at skabe disse sammenhænge og rammer.

Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og danne afsæt for barnets måder at handle på i en global verden.

Børneperspektiv

Det pædagogiske læringsmiljø i dagplejen skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagssituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Det kan fx ske ved at planlægge aktiviteter med udgangspunkt i børnenes interesser eller ved at indsamle dokumentation til evalueringer med brug af VækstModellen, der indfanger børnenes oplevelser af læringsmiljøet.

Leg

Leg er grundlæggende for barnets udvikling og understøtter blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Leg og læring

Legen og den legende tilgang til læring er udgangspunktet for de læringsprocesser, barnet indgår i. Dagplejeren skal anvende viden og kompetencer til at skabe pædagogiske læringsmiljøer med fokus på legen, barnets interesser, undren og nysgerrighed.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagplejen skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige, udviklende lege samt udvikle og bruge både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer.

I tilrettelæggelsen af læringsmiljøet og rammerne for legen spiller det fysiske miljø, indretningen, legetøjet og atmosfæren en vigtig rolle.

Leg i børnefællesskaber

Barnet lærer gennem legen at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor hele tiden må afstemme med hinanden.

Barnets sociale læring og udvikling finder også sted, når det iagttager andres leg. Her lærer det at afkode legens formelle og uformelle regler og komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe barnet ind i legen og hjælpe med at fastholde denne.

Igennem legen lærer barnet sociale omgangsformer til at begå sig både i hverdagen i dagtilbuddet og senere i skolen.

Spontan leg og rammesat leg

Barnets spontane og selvorganiserede leg skal anerkendes og respekteres og gives meget plads i hverdagen i dagtilbuddene. Dagplejerne har et ansvar for at være opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Mange børn leger spontant og af sig selv, men nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund og individuelle interesser.

Barnets læring

Barnet lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved at eksperimentere med fx materialer og gøre opdagelser.

Barnet lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale samspil, ved at opleve nyt og ved at opleve, at det fx kan bidrage innovativt og kreativt i sammenhænge, de indgår i med andre børn og voksne. Barnets læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs.

Det pædagogiske personale skal bruge barnets legeindhold som pejlemærke for, hvad der optager barnet, hvad der kan være en udfordring for dets læring og udvikling, og hvad det derfor er oplagt at arbejde videre med i planlagte læringsaktiviteter.

Pædagogiske læringsmiljøer og det brede læringsbegreb

Det pædagogiske personale skal skabe alsidige, inddragende og trygge pædagogiske læringsmiljøer, der fremmer lysten til at lære, eksperimentere og opleve mere.

Arbejdet med barnets læring tager udgangspunkt i et bredt læringsbegreb, hvor barnets kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring alle er vigtige elementer i det pædagogiske arbejde.

Det pædagogiske personale støtter, guider og udfordrer børnene, både når der er tale om børne- og vokseninitierede aktiviteter og ved spontane og planlagte situationer i form af leg, aktiviteter og rutiner.

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, for alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.

Læreplanstemaerne

Det pædagogiske arbejde med børns læring står på det pædagogiske grundlag og sker inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer:

Læreplanstemaerne sikrer en bred læringsforståelse med fokus på centrale elementer i børns trivsel, læring, dannelse og udvikling. Det er derfor afgørende, at de enkelte læreplanstemaer ikke forstås isoleret, men ses i sammenhæng, hvor det giver mening.

Læring hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen – ved modtagelsen af barnet, under bleskiftet, under frokosten, under legen og gennem planlagte forløb. Børns læring er derfor ikke afgrænset til for eksempel to timers planlagte pædagogiske aktiviteter om formiddagen.

Leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner vil eksempelvis handle om at skabe rammer for at:

- tale med barnet, mens det får skiftet ble, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling
- støtte barnet i selvhjulpenhed, når det tager flyverdragt på i garderoben
- lære barnet at tage hensyn til andre ved frokosten som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling og sociale udvikling
- tid og plads for børnenes egen leg.

Børnefællesskaber

Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Børnefællesskaber

Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvis barnet skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.

I hverdagen skal der skabes plads til, at barnet både kan vise initiativ og være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum for alle børn, nye relationer, muligheden for at prøve forskellige positioner m.m.

Dagtilbuddets børnefællesskaber skal give mulighed for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges. Her har forældrene et medansvar ved at anerkende alle familier uanset familiernes forudsætninger.

De ældste børn

Det pædagogiske læringsmiljø vil for de ældste børn have fokus på at turde møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer.

Når barnet får positive erfaringer med at deltage i dagtilbuddets fællesskaber, får det positive forventninger til de sociale fællesskaber, det senere skal indgå i i skolen.

Pædagogisk læringsmiljø

Læringsmiljøet består af en række elementer, som det pædagogiske personale og ledelsen løbende kan arbejde med at styrke.

Det pædagogiske læringsmiljø

Det pædagogiske læringsmiljø er et miljø, hvor der med afsæt i det pædagogiske grundlag arbejdes bevidst og målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud bygger på et samspil mellem strukturelle parametre som:

- personalets uddannelse og kompetencer
- børnegruppernes størrelse
- fysiske rammer
- normering
- digitale redskaber
- den æstetiske udformning

og en række proceselementer som eksempelvis:

- det empatiske samspil med de andre børn og det pædagogiske personale
- udfordrende dialoger og situationer
- forældresamarbejdet
- hverdagens rytme

Den pædagogiske læreplan skal understøtte og tydeliggøre samspillet mellem disse forhold.

Rammesætning, organisering og tilrettelægning

Det er en forudsætning for etableringen af et pædagogisk læringsmiljø, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende har blik for, hvordan praksis rammesættes, organiseres og tilrettelægges.

Personalet skal gøre sig pædagogisk-didaktiske overvejelser omkring et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Rammer og vilkår for daginstitutioner og dagpleje er forskellige. Bl.a. er der forskel på de fysiske rammer, idet dagpleje foregår i dagplejerens private hjem eller i lokaler i børnenes hjemlige miljø.

Dagtilbuddet kan i den pædagogiske læreplan beskrive, hvordan det pædagogiske læringsmiljø kan fremme et bedre børnemiljø. Fx ved at opdele børnegruppen i mindre grupper, aktivt anvende legeplads, gangarealer el.lign. i hverdagen med henblik på at reducere støjniveauet i dagtilbuddet og dermed styrke læring og trivsel hos børnene.

Forældresamarbejde

Forskning

Forskning viser, at et trygt og stimulerende hjemligt miljø udgør det vigtigste element i barnets trivsel og læring. Alle børn skal have mulighed for at klare sig godt i livet. Derfor er det vigtigt, at forældresamarbejdet ikke begrænser sig til sociale arrangementer, men også handler om at fremme barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring på tværs af dagtilbud og hjem.

Forskning viser også, at samarbejdet mellem forældre og dagtilbud har stor betydning for det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og for gode børnefællesskaber.

Det eksisterende forældresamarbejde

Samarbejdet om barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring kan ske gennem det forældresamarbejde, der allerede finder sted i dagtilbuddet.

Eksempelvis:

- forældremøder
- dagtilbud-hjem-samtaler
- hente-bringe-situationer
- sommerfester
- julearrangementer
- fællesspisning

Herudover foregår en stor del af forældresamarbejdet gennem de formaliserede forældrebestyrelser.

Forventningsafstemning

Dagtilbuddet skal sammen med forældrene afstemme forventningerne til hinanden i forhold til både det individuelle og det mere generelle forældresamarbejde.

Med forældresamarbejde forstås netop et samarbejde, hvor både dagtilbud og forældre har et ansvar. Forældrenes ansvar består bl.a. i at holde sig orienterede og bakke op om det arbejde, der foregår i dagtilbuddet i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring. Dagtilbuddets ansvar er at inddrage forældrene i arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Det betyder bl.a., at dagtilbuddet skal inddrage forældrebestyrelsen i både udarbejdelsen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Det betyder også, at dagtilbuddet skal være i løbende dialog med forældrene om barnets trivsel, læring, dannelse og udvikling og om, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter dette.

Forældre er forskellige. Forældresamarbejdet skal derfor differentieres og baseres på lokale traditioner, ønsker, forældregruppen og den enkelte families behov.

Vejledning af forældre

Dagtilbuddet kan med udgangspunkt i de enkelte familiers behov og ønsker vejlede forældre om, hvordan de kan bidrage positivt til barnets læring og udvikling.

Det kan eksempelvis være ved at:

- læse højt for barnet
- synge med barnet
- inddrage barnet i aktiviteter
- tale med barnet om alt det, forældre og barnet foretager sig i og uden for familien.

Herigennem udvikler barnet sit sprog og forståelse for verden og udvider sin erfaringsverden ved at stille spørgsmål, undre sig og gøre sig erfaringer.

Børn i udsatte positioner

Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle deltager i fællesskabet.

Hvem er børn i udsatte positioner?

Børn i udsatte positioner er en sammensat gruppe. Det kan være børn fra familier med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse eller børn, der i bestemte situationer befinder sig uden for fællesskabet. At være i en udsat position er dynamisk og kontekstbestemt.

Det er en vigtig opgave for det pædagogiske personale at have øje for børn, som er i risiko for at stå uden for fællesskabet. Kvaliteten i samspejlet mellem netop disse børn og det pædagogiske personale har stor betydning.

Gode pædagogiske læringsmiljøer

At understøtte læring hos børn i udsatte positioner handler som udgangspunkt ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særlig aktivitet. Det handler derimod om at møde barnet med passende udfordringer og positive forventninger i gode pædagogiske læringsmiljøer og i børnefællesskabet.

Der skal derfor være fokus på inkluderende fællesskaber og pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter læringen hos alle børn – også dem, der har behov for ekstra støtte.

Børn i udsatte positioner skal opleve sig som en betydningsfuld del af fællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

Målttede indsatser

Det kan være en fordel indimellem at give et barn, der befinder sig i en udsat position, plads og rum til at være i en mindre gruppe. Her kan den voksne i højere grad arbejde målttet med barnets særlige udfordringer; sociale, motoriske, sproglige osv.

Dette kræver stor opmærksomhed på alle børns trivsel, læring, dannelse og udvikling gennem tilrettelæggelse af gode læringsmiljøer og evaluering af det pædagogiske arbejde.

Sammenhæng

Både de store overgange, når det begynder i dagtilbud og senere i skole, og de mindre, daglige overgange, når barnet eksempelvis bliver afleveret om morgenen eller går fra én aktivitet til en anden. I alle typer af overgange er det vigtigt, at pædagogisk personale og forældre samarbejder om at skabe en oplevelse af sammenhæng, tryghed og trivsel hos barnet.

Fra hjem til dagtilbud

Overgangen fra hjem til dagtilbud markerer et nyt kapitel for barnet. Barnet går fra at være i hjemmet og blive passet i familien til at begynde i et dagtilbud i nye rammer og med nye voksne og børn.

Det er afgørende, at dagtilbud og forældre i et velorganiseret samarbejde på tværs af faggrupper sikrer, at overgangen er så tryk som mulig. Sundhedsplejen vil i den forbindelse være tæt på forældre og barn og have kendskab til familiens behov og eventuelle udfordringer.

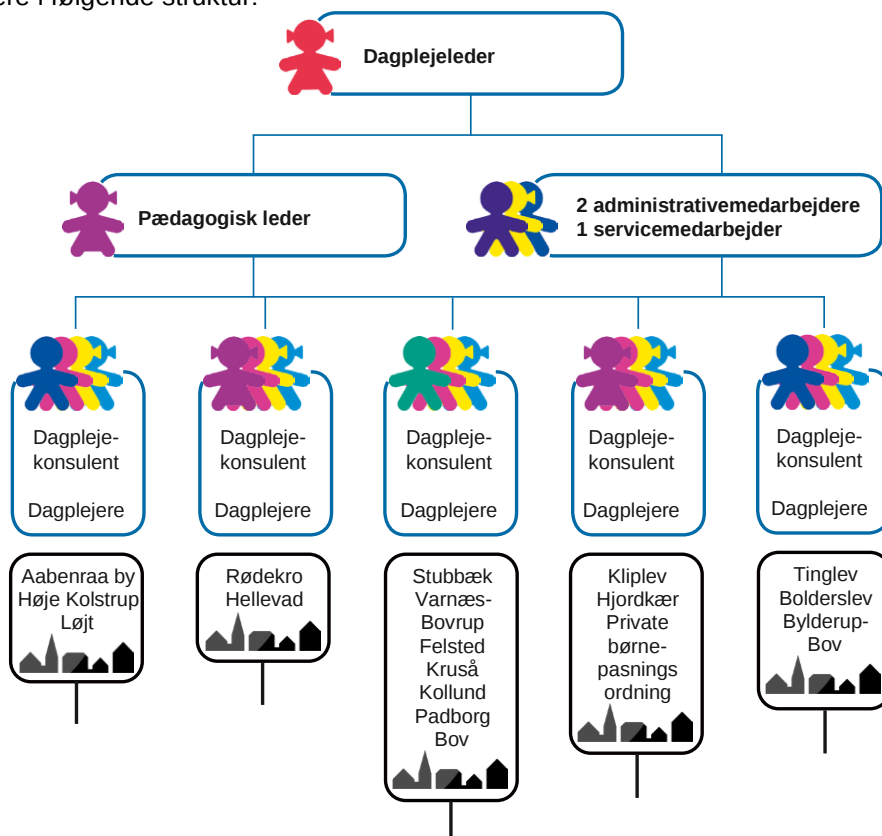
I denne overgang vil der også være fokus på, hvilket hjemligt miljø der har præget barnet, og i hvilken grad barnet er i stand til at indgå i børnefællesskaber og i relationen til voksne.

Sådan arbejder Dagplejen i Aabenraa Kommune med Den styrkede pædagogiske læreplan

Hvem er vi

Den kommunale dagpleje er kommunens største institution, og er for børn i alderen 0-3 år.

- Vi er ca. 110 dagplejere.
- Vi passer i dag ca. 400 børn i private hjem, fordelt over hele kommunen.
- Vi har dagplejekonsulenter, der varetager fire årlige anmeldte tilsyn og et uanmeldt tilsyn i dagplejehjemmet, samt et årligt tilsyn i legestuen, pædagogisk sparring og vejledning af dagplejerne.
- Vi har en administrationsafdeling og ledelse.
- Vi har dagplejere i følgende struktur:

Vi har endvidere et gæstehjem i Rødekro med plads til 5 børn og en gæsteplejer (flyver) med plads til 5 børn.

En dagplejer har 4 faste børn + 1 plads til gæstebarn. Alle dagplejehjem er godkendt ift. fysiske rammer, allergivenligt, husdyr, sikkerhed mm.

Dagplejen er mangfoldig, men alle arbejder ud fra en fælles ramme og pædagogisk fundament, der sikrer, at det enkelte barn får de samme muligheder for udvikling, trivsel, dannelse og læring, uanset hvilken dagplejer barnet er hos. Dagplejerne er inddelt i områder og legestuegrupper. Legestuegrupperne mødes i heldagslegestue alle de steder det er muligt. Den dag afleverer og henter forældrene deres børn i legestuen, børnene tilbringer således hele dagen i legestuen sammen med jævnaldrende børn fra gruppen. Heldagslegestuen foregår i meget forskellige lokaler, lokalerne deles i de fleste tilfælde med andre brugere eks. spejdere, pensionister, sportsfolk mm. Læringsrummet vil derfor være af vidt forskellig karakter, og med forskellige muligheder.

Alle legestuegrupper arbejder med de 6 læreplanstemaer i såvel planlagte som spontane aktiviteter og alle grupper har udarbejdet individuelle aktivitetsplan/ handleplan for deres legestuegruppe. Heldagslegestue skal bl.a. bidrage til, at børnene føler, at de hører til og har en plads i et større børnefællesskab, som er mangfoldigt. Børnene møder andre børn og voksne. Dagplejerne hjælper og støtter børnenes initiativ til leg og samspil med andre børn og voksne, de planlægger aktiviteter så alle børn kan opleve og føle glæde ved at indgå i et større børnefællesskab.

I middagspausen, hvor børnene sover, bliver der arbejdet med VækstModellen og evalueret på det gode ved formiddagens forløb, hvad der var udfordringen og nye muligheder.

Profiler på alle dagplejer og legestuer findes på vores hjemmeside.

I dagplejen vægter vi det gode børneliv hvor dagplejer, dagplejekonsulent og forældre i et tæt samarbejde, og ud fra den fælles styrkede pædagogisk læreplan for dagplejen, tager ansvar for og sikrer barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Tilsyn

Vejledning og sparring

Dagplejekonsulenten har en central rolle i den daglige pædagogiske praksis. Dagplejekonsulenten er opdateret på ny viden og forskning og er forældrenes garant for, at alle børn sikres et læringsmiljø, der understøtter børnenes udvikling, trivsel, dannelse og læring.

Dagplejekonsulenten udfører årligt 4 anmeldt tilsyn og 1 uanmeldt tilsyn hos hver enkelt dagplejer.

Tilsynet er med fokus på dagplejerens læringsmiljø, herunder om og hvordan den styrkede pædagogiske læreplan og de 6 læreplanstemaer omsættes i praksis. Dagplejekonsulenten har fokus på børnenes trivsel, en tidlig opsporing og indsats, og om der skabes et stimulerende og inkluderende læringsmiljø, som bidrager til at såvel det enkelte barn som hele børnegruppen er i trivsel.

Derudover kommer dagplejekonsulenten jævnligt for at vejlede og støtte dagplejeren i arbejdet med børnene. Med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, Børnesyn og Den sammenhængende børnepolitik, giver dagplejekonsulenten dagplejerne faglig vejledning og sparring. Dagplejekonsulenten sikrer at praksis står mål med det pædagogiske grundlag. Dagplejekonsulenten omsætter teori og ny viden til hverdagens praksis, og er med til at udvikle dagplejerens kompetencer og blik for såvel det enkelte barns som børnegruppens behov. Dagplejekonsulenten følger op på det pædagogiske arbejde og er i tæt dialog med den enkelte dagplejer.

Dagplejekonsulenten skal sikre, at de tiltag og indsatser, som iværksættes også udføres i hverdagen, samt fastholde og evaluere læringsmål for det enkelte barn.

Dagplejekonsulenterne og ledelsen udarbejder et tilsynsskema til hvert af de 4 årlige tilsyn, som dagplejeren får tilsendt i god tid, dette sikrer tid til forberedelse.

Foruden tilsynsskemaet vil der være trivselsskemaet på børnene og sikkerhedstjek, som dagplejekonsulenten følger op på.

Dagplejekonsulenten er i tæt dialog med dagplejer og forældre om barnets trivsel og udvikling.

Forældresamarbejde

Forældresamarbejdet består af følgende:

- Samarbejde om det enkelte barns trivsel og udvikling
- Forældrebestyrelsen og den pædagogiske læreplan
- Forældreinddragelse (udvikling i fællesskaber) hjemmeopgaver fra dagplejernes læreplanskurses

Her starter det gode samarbejde

Dagplejekonsulenten har tidligt tlf. kontakt og tilbyder hjemmebesøg med kommende forældre. Her lyttes til behov og ønsker, og vi gør en dyd ud af at finde det gode match i tildeling af dagplejeplads i samarbejde med pladsanvisningen. Forældres ønsker/prioritering opfyldes såfremt, det er muligt.

Vi lægger vægt på en god overgang fra forældre til dagpleje, derfor tilbydes forældre for besøg og små trygheds besøg hos dagplejeren 1 mdr. inden opstart.

Dagplejekonsulenten har mulighed for at deltage i opstartsmødet hos dagplejeren, hvis det ønskes.

Den enkelte dagplejer har i hverdagen alle betingelser for at skabe et godt og tæt samarbejde med forældrene. Forældre og barn møder den samme voksne både morgen og eftermiddag.

Den daglige dialog omkring det enkelte barns trivsel er omdrejningspunkt for det gode samarbejde. Dagplejeren er bevidst om, og opmærksom på sin tilgang i mødet med forældre og børn, viser glæde og interesse og ikke mindst anerkender, at det er forældrenes barn.

Dagplejeren er åben og lyttende og samtidig professionel i formidlingen af barnets udvikling, trivsel, dannelse og læring.

Dagplejeren har en central rolle i at inddrage og støtte alle forældre i at føle sig som en del af forældre-fællesskabet. Eks. kan dagplejeren opfordre og støtte forældregruppen i deltagelse i div. arrangementer og aktiviteter.

Forældrebestyrelsen er repræsentativt sammensat og tager aktiv del i debat af pædagogiske emner og er med til at sikre udvikling i dagplejen.

Forældrebestyrelsen indrages og orienteres om udarbejdelsen af Den styrkede pædagogiske læreplan.

Børn i udsatte positioner

Arbejdet med børn i udsatte positioner er en del af det pædagogiske arbejde i dagplejen. Dagplejens overskuelige miljø er unik og giver barnet adgang til en hverdag i rolige omgivelser samt en tryk voksenrelation.

I dagplejen er der mulighed for at skabe faste rutiner og forudsigelighed, for at tilpasse hverdagen til hele børnegruppen. Aktiviteter kan målrettes og afstemmes således, at alle børn kan deltage og føle glæden ved børnefællesskabet. Børnegruppen lærer på en tryk og positiv måde, at vi alle er forskellige, men lige betydningsfulde. Dagplejeren spiller en central rolle i at spotte og reagere på tegn hos det enkelte barn.

Faglig støtte og sparring fra dagplejekonsulenten er afgørende for, at den enkelte dagplejer føler sig klædt på til opgaven og de udfordringer, der kan være forbundet med at arbejde med børn i udsatte positioner.

Vidensdeling og tæt samarbejde med sundhedsplejerskerne og hjemmebesøg forud opstart i dagplejen, er vigtig i forhold til den opsporende og tidlige indsats.

Der arbejdes systematisk med trivselsskemaet, hvor dagplejer i samarbejde med konsulenten stiller skarpt på det enkelte barn. Skemaet gennemgås min. 2 - 4 gange årligt med dagplejekonsulenten. Der arbejdes efterfølgende med læringsmål for de enkelte barn.

Tværfagligt samarbejde, sparring, samt vejledning hos PPR, Tidlig Forebyggelse og samt andre relevante eksterne samarbejdspartnere.

I dagplejen kan et barn eks. tælle for to pladser, alt efter barnets udfordringer. Der arbejdes målrettet ud fra det enkelte barns udgangspunkt med handleplan, læringsmål, evaluering, opfølgningsmøder og tværfagligemøder. Dagplejekonsulenten er tovholder i diverse møder.

Dette foregår i et tæt samarbejde med forældre og dagplejer, og de tværfaglige samarbejdspartnere, som er relevante. Dagplejekonsulenten kommer ofte og vejleder/støtter dagplejeren i arbejdet.

Overgange

Sammenhænge og overgange mellem dagtilbuddene

- Fælles pædagogisk fundament i kommunen
- Lokale indsatser

Vi har i dagplejen igennem lang tid haft et særligt fokus på overgang fra hjem/forældre til dagpleje. (beskrevet under forældresamarbejde), samarbejdet imellem forældre og dagplejer er afgørende for, at overgangen bliver god og tryk. Ved næste overgang fra dagpleje til børnehave reaktiveres de første erfaringer barnet og forældre har. Med dette fokus har vi i Aabenraa Kommune udarbejdet en folder "sammenhæng og overgang mellem dagtilbud".

Når barnet er ca. 2,5 år tilbydes en "overgangs samtale" med forældre, dagplejer og dagplejekonsulent. Samtalen skal styrke og bidrage til, at alle voksne omkring barnet samarbejder og støtter barnet i overgangen til børnehaven. Barnet skal understøttes i sine positive forventninger til børnehavestart.

Samarbejdet med børnehaverne om den pædagogiske praksis skal ligeså understøtte den gode overgang. Børnehaven besøges af dagplejer og det kommende børnehavebarn, hvis det er muligt. Dette besøg kan fremme opbygningen af barnets følelse af at høre til et fællesskab i børnehaven.

Der udarbejdes overgangsskema på alle børn, her er det vigtigt at give børnene det bedste med fra dagplejen. For børn med specielle behov afholdes en overleveringssamtale inden børnehavestart, her deltager forældre og de fagpersoner, som måtte være relevante ift. det enkelte barn.

Digital dannelse

Alle dagplejere har i 2020 fået en iPad til rådighed, og alle har en officiel Aabenraa Kommune mailadresse. iPad er et uundværligt redskab i den daglige kommunikation med kontoret, kollegaer og forældre via Aula. iPad'en anvendes ligeså i hverdagen til at optage små film, som kan hjælpe til refleksion og justering af pædagogisk praksis, samt til dokumentation, optimering og kvalificering af pædagogisk vejledning og sparring i samarbejde med dagplejekonsulenten. Ligeledes kan iPad'en anvendes til at søge information og viden.

Der er en fælles beslutning og forståelse af, at iPad i samvær med en voksen kan bidrage til barnets læring. Eks. sange, musik, puslespil.

Uddannelse og kurser

Alle dagplejere

- er uddannet i VækstModellen.
- har taget et dagplejergrundkursus.
- har et toårigt forløb med Grønne Spirer i gennem Dansk Friluftsråd.
- har et toårigt forløb med Rend og Hop i gennem Dansk Idrætsforbund.
- har et toårigt forløb med vi lærer sprog i dagplejen og vuggestue Aarhus universitet/ Rambøll.
- har et 5 dages forløb på UC syd Læreplanskursus.

Det tilstræbes at nyansatte inden for 2-3 år kommer på kursus. Dagplejerne har også mulighed for at søge en PAU i samarbejde med Dagplejen.

Alle dagplejekonsulenter og ledelsen har deltaget i og afsluttet diplomforløbet "Faglig ledelse, evalueringskultur og kvalitetsudvikling". Vores fokus er nu at omsætte ny og evidensbaseret viden til pædagogisk praksis i Dagplejen.

Det faglige kompetenceløft har givet anledning til at reflektere, debattere, formidle og omsætte ny viden til daglig praksis i Dagplejen.

Publikationer

Dagplejen har udgivet følgende:

Alsidig personlig udvikling

Brede pædagogiske læringsmål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel kategorier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i dets alsidige udvikling.

Livsduelighed

1. Følelsesregulering og empati

Børnene udvikler en tryk tilknytningsrelation til os gennem samspil, der er:

- Følelsesmæssigt afstemt: Vi spejler de følelser, som barnet giver udtryk for, fx smiler og taler med begejstret stemme, når barnet udtrykker glæde og viser medfølelse.
- Følelsesmæssigt støttende: Vi regulerer barnets følelser, fx ved at trøste et barn, der er ked af det.

Hvis børnene skal kunne knytte sig trygt til os, forudsætter det en organisering, der giver:

- Tid til nærhed og omsorg i hverdagen.
- Kontinuitet i samspil og relationer, så børnene er sammen med den samme voksne gennem længere tid.

Tryk tilknytning skabes gennem tid og kontinuitet.

2. Hvad er forskellen på selvværd og selvtillid?

- Selvværd er en grundlæggende opfattelse af én selv og éns værdi.
- Selvtillid er tillid til egne evner og en tro på, at man kan, hvad man vil i en given situation.

3. Opmærksomhed og fordybelse

Børnene udvikler opmærksomhed og fordybelse:

- Gennem en anerkendende pædagogisk praksis, når dagplejeren indlever sig i og forholder sig åbent og nysgerrigt til børnenes perspektiver, tanker og følelser.
- Gennem fokus på succesoplevelser og mestring. Fx når dagplejeren igangsætter varierede lege og aktiviteter, hvor forskellige børns styrker får lov at skinne igennem.

Fokus opmærksomhed og fordybelse gennem 'flow'.

Flow er:

- Betegnelsen for en tilstand, hvor man er så opslugt af en aktivitet, at man glemmer alt om tid og sted.
- En tilstand, som kræver, at barnet er aktivt.

Vi kan understøtte, at børnene oplever flow ved at:

- Tilbyde udfordringer, der matcher deres kompetencer og tillader dem at opleve mestring.
- Sørge for, at rammerne omkring leg og aktiviteter er tydelige, men fleksible.
- Minimere forstyrrelser, som kan aflede opmærksomheden og bryde en igangværende flowoplevelse, og fx undgå at afbryde lege.

Engagement og deltagelseskompetence

Hvad engagement og deltagelseskompetence er, og hvordan vi skaber et inkluderende pædagogisk læringsmiljø.

Deltagelseskompetence: En bred vifte af kompetencer, som har betydning for børns muligheder for at deltage på forskellige måder i forskellige situationer i det pædagogiske læringsmiljø.

Engagement: En særligt intens deltagelsesform, hvor børnene er følelsesmæssigt involverede og oplever en høj grad af meningsfuldhed.

Hvad er et inkluderende pædagogisk læringsmiljø?

- Et miljø, hvor alle børn oplever sig som værdsatte og værdifulde.
- Et miljø, der løbende udvikler sig og tilbyder mangfoldige deltagelsesmuligheder tilpasset hele børnegruppen.

Se børnenes ressourcer: Synliggør og italesæt børnenes styrker overfor de andre børn, så du hjælper børnene til at se og forstå, hvad de selv og de andre børn kan byde ind med.

Tilgode se forskelligheder: Vær med til at igangsætte aktiviteter, der tilgodeser børns forskelligheder, så flere børn har mulighed for at få gode oplevelser.

Gåpåmod

Udforskningslysten er en vigtig drivkraft for barnet.

1. Mestring af udfordringer

- **Grib børnenes spontane nysgerrighed** i hverdagen ved fx at se og anerkende børnenes indsats, når de udforsker på egen hånd og ved at være opmærksom på og stille spørgsmål til det, som optager barnet i en bestemt kontekst.
- **Målret og planlæg aktiviteter eller forløb**, hvor fokus er på udforskning. Det kan være udforskning af fx et sted, en ting, en følelse eller et materiale.
- **Indret de fysiske omgivelser**, så de inspirerer og muliggør børns udforskning.
- Skab tryk i situationen ved fx at vise, at du er klar til at hjælpe.
- Hjælp barnet med at opbygge tro på egne evner ved fx at stille guidende spørgsmål.
- Opmuntre barnet til at udfordre egne grænser ved fx at fortælle, at man nogle gange kan mere, end man selv tror eller minde barnet om tidligere erfaringer.

2. Vedholdenhed understøttes af:

- Et pædagogisk læringsmiljø, der tilbyder mulighed for at øve sig igen og igen på det samme, uden at de voksne overtager barnets handlen, fx i rutinesituationer.
- Dagplejeren, som refererer tilbage til barnets tidligere succesoplevelser, hvor en vedvarende indsats netop har båret frugt.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulenten, der i samarbejde med dagplejeren skaber de bedste vilkår for et pædagogiske læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet.
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde.
- Omsætte faglig viden til praksis.
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan.
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt.

Evaluering og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

Det sker bl.a. ved:

- At fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbagemeldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Fotos.
- Vækstmodeller.

Social udvikling

Brede pædagogiske læringsmål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin - for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselsskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i dets sociale udvikling.

Tre centrale emner i arbejdet med social udvikling

1. Deltagelse og medindflydelse

En inkluderende fællesskabskultur er kendetegnet ved:

- At være bygget op omkring demokratiske og fællesskabsorienterede normer og værdier.
- At forskellighed betragtes som en styrke for fællesskabet.
- At der arbejdes bevidst med at modvirke eksklusionsprocesser.

Hvad er eksklusionsprocesser?

- Processer, hvor børn bliver udstødt eller holdt ude af fællesskaber.

Hvordan kan personalet modvirke eksklusionsprocesser?

Gennem et fokus på barnets samspil med fællesskabet, fremfor et snævert fokus på det enkelte barn.

Det indebærer:

- At interessere sig for, hvad der karakteriserer barnets relationer til og samspil med andre, fremfor at finde begrundelser for fx forliste relationer og svære samspil i det enkelte barn.
- At se med barnet i stedet for på barnet.

Medindflydelse

Medindflydelse handler om alle de måder, børnene påvirker fællesskabet på. Det kan være:

- Direkte gennem ytringer af holdninger og meninger.
- Indirekte, når dagplejerens viden om børns perspektiver får betydning for jeres fælles hverdag.

Pædagogiske betragtninger:

- Når dagplejeren iagttager børnene og vurderer deres behov, udvikling, initiativer og interesser og tager det med i tilrettelæggelsen af læringsmiljøet.

Demokratisk involvering:

- Når dagplejeren støtter børnene i at bringe egne perspektiver i spil i fællesskabet, når de giver udtryk for ønsker eller interesser.

Empatisk nysgerrighed:

- Når dagplejeren forholder sig nysgerrigt til barnets oplevelsesverden og går på opdagelse i børnenes perspektiver.

2. Empati

Fra børn er helt små, er de i stand til at aflæse og spejle andres følelser. Den egenskab videreudvikles igennem samspil og relationer med andre, og derfor er samspil og relationer, helt centralt for arbejdet med empati.

Personalet som empathiske rollemodeller

En empatisk rollemodel er en, der udviser empati i samspillet med alle børn og voksne. Dvs. en, der er omsorgsfuld, lydhør og opmærksom på andres følelser og oplevelser.

Samspil med hele børnegruppen er afgørende

Dagplejerens samspil med børnegruppen har betydning for det enkelte barns mulighed for at etablere en tryk tilknytning til dagplejeren.

Når børn oplever omsorg og lydhørhed i det samlede pædagogiske læringsmiljø, har de mulighed for at danne tryk tilknytningsrelationer til personalet.

- **Tryk tilknytning og omsorg** – at alle børn oplever, at de er knyttet til en voksen.
- **Sensitivitet** – at vi er lydhøre over for barnets signaler og udtryk.
- **Responsivitet** – at vi anerkender og reagerer på børnenes behov og følelser.
- **Anerkendelse af empati** – at vi fremhæver, når et barn handler empatisk.
- **Følelser** – at vi forholder os nysgerrigt og omsorgsfuldt til børns følelser, også følelser der ikke udtrykkes med sprog.

Børns relationer og venskaber har stor betydning for deres udvikling af empati.

I tryk relationer og nærende venskaber har børnene mulighed for at føle og få erfaringer med empati.

Børnenes relationer i de tidlige år udgør fundamentet for, hvordan de danner relationer senere i livet, og hvilken rolle, empati får i deres relationer.

At spille børnene gode over for hinanden

- Det er nemmere for et barn at knytte venskaber og opleve empati, når børnegruppen har fået øje på barnets ressourcer.
- Vi støtter alle børn i at opleve "popularitet", når vi fx foreslår lege, forskellige børn er optagede af og gode til at deltage i.

Konflikter som øvebaner for empati

- I konflikter har barnet mulighed for at mærke og kommunikere egne følelser og for at få indblik i andres.
- Vi understøtter, at empati vokser gennem konflikter, når vi fx hjælper deltagerne i en konflikt med at forstå konflikten ved fx at spørge til deres egen oplevelse, og hvad de tror, det andet barn oplever.

3. Legens betydning for social læring

Leg er en særligt vigtig kilde til social udvikling, fordi der i legen opstår, forhandles, nedbrydes og udvikles fællesskaber og relationer. Samtidig har leg værdi i sig selv, og igennem leg opdager og udforsker børn verden og sig selv.

1. Legemuligheder for alle børn

Leg bidrager til børns sociale udvikling, men kræver også, at barnet har visse sociale færdigheder.

For at sikre at alle børn har gode legemuligheder, er det nødvendigt, at vi ved, hvad det kræver at være med, især i den selvorganiserede leg.

Vær opmærksom på:

- Leg stiller krav til alle.
- Leg kan udfordre nogle særlig.

At deltage i fælles lege stiller krav til børns sociale færdigheder, bl.a. fordi:

- Lege er præget af normer og er indlejret i en kultur. Børn skal kende legefællesskabets normer, det vil sige de forventninger, som opstår og udvikler sig i det pædagogiske læringsmiljø. Normerne har blandt andet betydning for, hvordan lege åbnes og lukkes for deltagelse.
- Lege skabes ved forhandling: Børnene skal mestre at forhandle både egne og andres legeudspil, dvs. forslag til legen.

Nogle børn oplever større vanskeligheder end andre med at indgå i lege med andre børn. Det gælder bl.a. for:

- Børn med svage sprogfærdigheder, som kan have sværere ved at holde lege i gang og fx indgå i forhandlinger. Især kan de have vanskeligt ved at indgå i komplekse lege som fx rolleleg.
- Børn, der har vanskeligt ved at afstemme deres energiniveau i forhold til de andre, kan blive udfordret.

2. Dagplejeren har ansvar for legen

Fordi legen stiller krav og kan udfordre, er dagplejerens rolle i og omkring legen vigtig. Det handler om:

- At legen får gode betingelser, bl.a. i den måde, vi organiserer os på.
- At alle børn støttes i at være med, trives og udvikle sig i legen.
- Leg er traditionelt en prioriteret del af dagligdagen i danske dagtilbud. Den gives plads og tillægges stor værdi.
- Samtidig indebærer den danske tradition, at dagplejeren typisk holder sig i baggrunden, når børnene leger.
- Det kan der være gode pædagogiske begrundelser for, men det er også dagplejerens ansvar nogle gange at blande sig i legen.
- Når dagplejeren er til stede i børns selvorganiserede leg, viser dagplejeren, at legen er vigtig, og dagplejeren har mulighed for at understøtte legen på måder, der tager hensyn til, hvad børnene har behov for. Desuden opnår dagplejeren vigtig viden og indblik i, hvad børnene er optagede af.

Dagplejeren understøtter legen, når de:

- Leger med - på børnenes præmisser.
- Guider og udvider leg.
- Hjælper børn ind i leg.

Dagplejerne guider og udvider leg, når de:

- Byder ind med nye idéer.
- Retter børnenes opmærksomhed på noget fælles i legen.
- Støtter børnene i samspil – fx konflikter.
- Beskytter mod opløsning –fx giver et "skud energi" gennem entusiasme.

Dagplejerne hjælper børn ind i lege, når de:

- Lærer børnene, hvilke strategier der skal til for at komme med i lege, der er effektive i børnegruppen og støtter børnene i at mestre strategierne.
- Laver oplæg til nye legefællesskaber.
- Støtter børnene i at komme med relevante legeudspil.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulentens rolle i samarbejde med dagplejeren, der skaber de bedste vilkår for et pædagogisk læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet.
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde.
- Omsætte faglig viden til praksis.
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan.
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt.

Evaluering og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

- Fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbagemeldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Foto.
- Vækstmodeller.

Kommunikation og sprog

Brede pædagogiske læringsmål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselsskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i dets kommunikation og sprog.

Tre centrale emner i arbejdet med kommunikation og sprog

1. Interaktioner

Mange og meningsfulde interaktioner gavner børns sprog.

Barnets kommunikative og sproglige udvikling er afhængig af to ting:

1. Kvantiteten af interaktioner = hvor mange samtaler, barnet er en del af.
2. Kvaliteten af interaktioner = hvordan samtalerne forløber, fx om pædagogisk personale skaber fælles opmærksomhed med barnet og bruger forskellige ord for at udvide børnenes ordforråd.
 - Børn udvikler deres sprog, når de hører andre tale – også selvom de endnu ikke selv taler.
 - Mængden af sproglige input er vigtig – særligt for de yngste.
 - Brug hverdagssituationer til at tale med børnene.

Børn i sproglig udsatte positioner

De har brug for:

- at blive opdaget.
- en systematik, der sikrer, at børnene får den rigtige støtte og rige sproglige interaktioner i løbet af dagen.

Børn fra familier i en udsat position er i risiko for mindre rigt sprogligt input hjemmefra.

- Når de er tre år, har de i gennemsnit hørt 30 mio. færre ord sammenlignet med børn fra ressourcestærke hjem.
- De får flere forbud ("det må du ikke!") og færre opmuntringer ("hvor er du dygtig!").

2. Fællesskab

- Børnefællesskaber er øvebane for kommunikation og sprog.
- Børn får deres væsentligste sproglige input fra voksne. Men de øver sig i at kommunikere og tale i samspil med andre børn.
- Især samtaler og interaktioner med børn, der er ældre eller har et stærkt verbalt sprog, giver barnet mulighed for at udvikle og nuancere sit eget sprog.
- Kommunikation og sprog giver mulighed for at deltage i leg.

Legen har et særligt potentiale for at udvikle kommunikation og sprog, fordi børn:

- Er særligt engagerede, aktive og kommunikerer meget, mens de leger.
- Er optagede af at deltage og derfor kommunikerer både sprogligt og kropsligt for at gøre sig gældende i legen og drive legen frem.
- Udtrykker mening, forhandler og argumenterer i legen.

Børn udvikler forskellige strategier for at komme ind i legen.

Her er eksempler på kommunikative og sproglige indgangsstrategier i leg:

Taler

- Børn taler sig ind i legen. Her observerer barnet legen og opdager et "hul" i legen, som det kan udfylde, og bruger det som forhandlingsudspil: "Skulle vi ikke sige, at jeg var...?"

Handler

- Børn handler sig ind i legen. Her bidrager barnet direkte til legen uden at spørge, fx ved at begynde at vaske op i køkkenlegen. Det kan også være barnet, der imiterer to kammerater til frokost, griner og dermed blive en del af kammeraternes leg.

Signalerer

- Børn signalerer sig ind i legen. Her gør barnet opmærksom på sig selv ved at stå i nærheden, få øjenkontakt eller give en venlig berøring og derigennem give anledning til at blive inviteret ind i legen.

Guidet leg kan understøtte børns sprog

- Leg med og bidrag med afsæt i legens univers med vendinger, fortællinger og kropssprog, der kan engagere børnene og skabe et særligt rum for legen at udvikle sig i.
- Hav blik for balance. Nogle børn kan dominere legen sprogligt, mens andre børn kan have svært ved at finde rum til at udtrykke sig.
- Vær sensitiv og nysgerrig, så guidning ikke ødelægger legen eller de fortællinger og sproglige koder, børnene selv har skabt.
- Undersøg og støt indgangsstrategier i børnegruppen og lær alle børn dem, så de kan komme med.

3. Sproglige rollemodeller

1. Stiller meningsfulde spørgsmål

Meningsfulde spørgsmål er tilpasset barnets udvikling og interesser.

- **Tilbyd sprog.** Benævn og beskriv: "Jeg kan se, at du er ked af det". Stil spørgsmål og besvar dem selv, fx "Er du sulten?" og "Vi finder noget mad".
- **Konkrete spørgsmål**, evt. med begrænset mulighed for svar, fx "Hvilken farve er mors nye bil?"
- **Åbne spørgsmål**, men gerne med begrænset svarmulighed, fx "Hvad kan du bedst lide på legepladsen?"
- **Reflekterende spørgsmål** med begrænset svarmulighed, og som kræver, at barnet tænker sig om, fx "Hvorfor tror du, Anna græder?"
- **Fabulerende spørgsmål** med åbne svarmuligheder, der kræver, at barnet reflekterer abstrakt, fx "Hvordan har du det?" eller "Hvordan tror du, det bliver at starte i børnehaven?"

2. Tager udgangspunkt i barnets perspektiv i samtalen

- Sproglige rollemodeller engagerer børn i meningsfulde samtaler.
- Børn er engagerede, motiverede og aktive, når de laver noget, der interesserer dem.
- Meningsfulde samtaler tager derfor udgangspunkt i børns perspektiver, interesser og input.
- Opgaven for den sproglige rollemodel består i at slippe sine egne forestillinger om, hvad samtalen i garderoben eller på turen til legepladsen bør dreje sig om.

3. Skaber et rigt fysisk sprogmiljø

- Det fysiske sprogmiljø har betydning for børns kommunikation og sprog, fx tidlige erfaringer med skriftsprog fra bøger, plancher og plakater.
- Omgivelserne i dagplejehjemmet og haven har betydning for samtale og sproglig udforskning, fx et roligt hjørne eller en god legekrog.
- Inspirerende omgivelser og materialer kan være bøger, plakater, blyanter, bogstaver, et roligt læse-tæppe under et træ i haven. Brug dem i positive samspil.
- Brug nærmiljøet uden for dagplejehjemmet. En gåtur åbner for nye samtaler om naturen og en tur på biblioteket kan åbne en verden af historier og bøger.

Fire elementer i et rigt fysisk sprogmiljø

Tilstedeværelsen af skriftsprogligt materiale

Skriftsproglige materialer som bøger, plakater, collager, bogstaver mm. er til stede

Materialernes placering i rummet

Materialerne er placeret, så børn kan nå/se uden hjælp. Materialerne er indbydende.

Børnes samspil med materialerne

Børn bruger materialerne i leg, taler om dem og kigger på dem.

Dagplejernes evne til at inddrage materialerne

Dagplejerne inddrager materialer i lege, samtaler og samspil og motiverer børn til selv at gøre det samme.

At være sproglig rollemodel i dagplejen betyder:

- At man viser børn, hvordan man samtaler – ved at samtale med dem.
- At man støtter børns samtaler ved bl.a. at stille meningsfulde spørgsmål, der er afstemt barnets sproglige udvikling og interesser.
- At man engagerer børn i samtaler ved at tage udgangspunkt i barnets perspektiv i en samtale. Det vil sige at tale om det, der interesserer barnet.
- At man skaber rammer for rige sproglige erfaringer, bl.a. ved at skabe rige fysiske sprogmiljøer på stuen og legepladsen og bruge miljøerne uden for dagtilbuddet, fx med en tur i parken og på biblioteket.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulentens rolle i samarbejde med dagplejeren, der skaber de bedste vilkår for et pædagogiske læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet.
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde.
- Omsætte faglig viden til praksis.
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan.
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt.

Evaluerings og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

- Fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbagemeldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Foto.
- Vækstmodeller.

Krop, sanser og bevægelse

Brede pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin - for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselsskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i dets krop, sanser og bevægelse.

Krop

1. Tilrettelæggelse af et læringsmiljø

Når børn er fysisk aktive styrkes deres deltagelsesmuligheder i børnefællesskaber, og de udvikler sig kropslig og kognitiv.

- Dagplejeren skal være bevidst om, at de ting der er indenfor i dagplejehjemmet, for eksempel legetøj, giver børnene bestemte muligheder eller begrænsninger for at bruge deres krop.
- Dagplejeren skal være bevidst om at de normer og regler der er i dagplejen kan betyde noget for børnenes bevægelse. For eksempel kan normer for stille adfærd give bestemte muligheder og begrænsninger i forhold til kropsudfoldelse.

Ved at være nysgerrige på børnenes kropslige handlemuligheder og tænke over, hvordan jeg som dagplejer selv er til stede, og hvilke signaler jeg sender med min krop, kan jeg støtte børnene i at udfolde sig kropslig.

Vær opmærksom på de kropslige erfaringer børnene har med sig, og hvilke muligheder de har for at deltage i forskellige former for aktiviteter.

Fokusere på det fysiske læringsmiljø, så børnene kan udfolde sig kropslig, både på de måder de er vant til, og måder der udfordrer dem til at bruge kroppen på nye måder.

2. Børns aktive udfoldelse og udforskning har betydning

- Når børn er aktive og udforskende spiller det en afgørende rolle for deres udvikling sundhed og selvhjulpenhed.
- Gennem aktiv udfoldelse får børn mulighed for at prøve sig selv af kropslig og opbygge deres motoriske kompetencer.
- Aktiv udfoldelse skal også ske i hverdagsrutiner, hvor børnene bl.a får mulighed for at udvikle selvhjulpenhed –selv at tage tøj på eller ved at hjælpe til ved klargøring til måltiderne.

3. Vild leg betyder noget for børnenes udvikling og kendskab til egen krop

- Ved vild leg, hvor børnene får fornemmelsen af deres egen krop i forhold til omgivelserne. Hvad er farligt og mindre farligt, samt hvad de kan overvinde og lære at mestre.
- Vild leg, når børn fornemmelsen af hastighed og højde ved at cykle ned ad en bakke, klatre op eller kaste sig i madrasser.

Sanser

De indre sanser er de første sanser, der udvikles i fosterstadiet, det er dem, der sætter gang i barnets begyndende bearbejdning af sanseindtryk, perception og grundmotorik.

De fire ydre sanser

- **Synssansen** gør, at vi kan se omgivelserne. Den stimuleres fx ved fangeleg og boldlege, hvor man skal følge hinandens bevægelser.
- **Høresansen** gør det muligt at genkende lyde og forstå meningen med ord og stavelser. Den kan stimuleres fx ved højtlesning i forskelligt stemmeleje.
- **Smagssansen** aktiveres når, når tungen sanser ting, som berører den. Den stimuleres fx ved spændende måltider med tid til at sanse og tale om maden.
- **Lugtesansen** stimuleres fx ved at dufte til forskellige ting og tale om, hvorvidt det er en rar eller ubehagelig duft.

De tre indre sanser

- **Labyrintsansen** fortæller os bl.a. hvad der er op og ned i rummet, og hvor vi befinder os. Når vi bevæger hovedet ud af dets vante og lodrette position bliver den aktiveret. Derfor stimuleres den fx når børn tumler, mosler og går i ujævnt terræn.
- **Muskel-led-sansen** registrerer, hvad der sker inde i kroppen, og hvordan vores krop og lemmer bevæger sig og placerer sig i forhold til hinanden. Derfor har den stor betydning for udvikling af vores kropsfornemmelse og –forståelse samt koordination. Den kan bl.a. stimuleres ved aktiviteter som at køre trillebør.
- **Følesansen** har betydning for vores evne til at interagere med andre mennesker i forhold til at være nær andre. Følesansen kan bl.a. stimuleres ved massage, og når børnene oplever forskellige materialer med hænder eller fødder.

Kropsbevidsthed og kropsfornemmelser

Kropsbevidsthed:

- er bl.a. at vide hvortil egen krop går, og hvornår den andens krop starter.
- er vigtig for barnets evne til at beherske bevægelser, indgå i fællesskaber og bruge kroppen hensigtsmæssigt.

Kropsfornemmelse:

- er, når vi kan mærke og forstå forskellige kropsfølelser i egen krop.
- er, når børnene udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler.

Dagplejens rolle

- gennem de daglige rutiner, fx måltider, håndvask og bleskift får barnet sanseindtryk, som kan hjælpe til at opbygge kropsbevidsthed og –fornemmelse.
- ved at motivere til fysisk aktivitet og bevægelse, kan dagplejeren understøtte udvikling af kropsbevidsthed og -fornemmelse.

Det betyder noget, at dagplejeren taler med barnet om sanseindtryk

At dagplejeren taler med børnene om de erfaringer, de har gjort sig og lade børnene selv sætte ord på deres sanseoplevelser

Kropslig ro og hvile

Rolig kontakt til kroppen er vigtigt. Det giver børnene mulighed for at opleve fordybelse, sanseligt nærvær og sortere i deres sanseindtryk.

I dagplejen kan der skabes rum til ro og hvile ved:

- Sofahjørner eller små huler.
- At rulle et tæppe om børnenes krop, trykke og trække i børnenes ben og arme - især de yngste børns.
- At lave børneyoga.

Bevægelse

1. At bevæge sig i fællesskab

Ved at bevæge sig lærer børn:

- At mestre kropslige og sanselige indtryk og udtryk og styre impulser når de fx skal følge regler i bevægelseslege
- At forstå andre børns og de voksnes gestik, mimik og kropslige udtryk, når de bevæger sig med andre børn og voksne.
- Om spilleregler, normer og deltagelsesmuligheder - fx når de ved samling eller spisetid ser andre børns og voksnes bevægelser.

Planlægning

- I strukturerede bevægelsesaktiviteter kan børnene motiveres til bevægelse, når deres opmærksomhed fanges om et fælles tredje - fx en sang alle børn kan lide at danse til.
- De daglige rutiner kan bruges til at motivere børn til bevægelse – fx ved at bede dem om at hoppe ud til håndvasken, når de skal vaske deres hænder.
- Når dagplejere er gode rollemodeller udtrykker de glæde og entusiasme i bevægelsesaktiviteter og kan derved motivere børnene til bevægelse.

2. Bevægelse ude og inde

Når børnene selv tager initiativ til leg, kan dagplejerne stadig understøtte børnene ved:

- At hjælpe børnene til en fælles forståelse af den fysiske leg.
- Hjælpe børnene til at sige til og fra i fysiske lege.
- At være nærværende og respondere på børnenes verbale og nonverbale kommunikation.
- Inspirere børn, der måske ikke bevæger sig så meget, til leg med mere bevægelse.

Bevægelse indenfor

Indretningen i dagplejen sætter rammen for børnenes bevægelsesmuligheder

- om der er noget, der kan ændres ved indretningen i dagplejen.
- om rutinerne indeholder mulighed for bevægelse.

Bevægelse udenfor

Bevægelse udenfor har særlig betydning for børns bevægelse

- Om legepladsen giver mulighed for både vilde lege og stille lege.
- At tage på ekskursioner til naturmiljøer – sådanne ekskursioner giver børnene mulighed for andre former for leg og bevægelse.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulentens rolle at samarbejde med dagplejeren, der skaber de bedste vilkår for et pædagogisk læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet.
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde.
- Omsætte faglig viden til praksis.
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan.
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt.

Evaluering og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

- Fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbagemeldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Foto.
- Vækstmodeller.

Natur, udeliv og science

Brede pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin - for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselsskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i natur, udeliv og science.

Der er tre centrale elementer i natur, udeliv og science

Natur

1. Formålet med at arbejde med natur

At børnene udvikler en forståelse for at natur kan forstås som alt det, der omgiver os, som ikke er menneskeskabt.

Når børn møder naturen, kan man tale om, at det bidrager til tre aspekter af børnenes dannelse:

- Børnenes udvikling af selvforneelse: Hvem er jeg?
- Børnenes oplevelse af at have agens: Hvad kan jeg?
- Børnenes forståelse for mennesket som en del af større sammenhænge: Hvem er jeg i verden?

Det understøtter børnenes læring og engagement, når vi kobler viden på de oplevelser og erfaringer, de gør sig, med naturen og naturfænomener.

2. Dagplejernes rolle i arbejdet med natur

I kan bringe viden i spil i forbindelse med børnenes udforskning ved at:

- Uddybe og tale med børnene inden og under planlagte naturoplevelser om fx dyrearter, landskaber og årstider.
- Inddrage og bearbejde børnenes naturoplevelser og -erfaringer aktivt i fx samtaler, fortællinger eller under højtlesning.
- Søge ny viden sammen med børnene gennem eksperimenter eller fx i bøger.
- Vær en rollemodel i børns møde med naturen.
- Gå foran og vær en rollemodel for børnene ved fx nysgerrigt at udforske naturen og kigge steder, som børnene ikke selv har opdaget eller ved at kaste dig ud i nye udfordringer i naturen.
- Vis nysgerrighed og gå på opdagelse med børnene.

- Grib det, som børnene er særligt optagede af og søg ny viden med børnene. Du kan fx understøtte børnenes nysgerrighed ved at stille forskellige materialer og redskaber til rådighed, som fx forstørrelsesglas, glas eller sorteringsbakker.
- Lær børnene om bæredygtighed.
- Igangsæt aktiviteter med børnene, der relaterer sig til bæredygtig udvikling, fx med fokus på madspild.

Udeliv

Udeliv fremmer trivsel og udvikling

Trivsel

Bl.a. fordi udeliv giver børnene mulighed for at lege mere uforstyrret med vennerne, og fordi grønne omgivelser har en bevist positiv effekt på ro og trivsel.

Kognitiv og neurologisk udvikling

Bl.a. fordi uderummet giver mulighed for ro og fordybelse. Det kan fremme børns evne til at rette opmærksomhed mod noget bestemt og holde koncentrationen.

Kropslig og sansemæssig udvikling

Uderummet giver børn mulighed for nye sansemæssige og kropslige erfaringer.

Social udvikling

Bl.a. fordi udelege typisk giver deltagelsesmuligheder, som kan tilgodes andre børn end indendørs lege.

Børn i udsatte positioner er mindst i naturen

En undersøgelse viser, at børn i udsatte positioner er dem, der kommer mindst i naturen. Derfor er det særligt vigtigt, at dagplejeren sørger for, at børn får mulighed for at komme ud i naturen.

Udeliv i dagplejens hverdag

Tag indelivet med udenfor

Er der flere situationer, hvor vi kan bringe indelivets lege, rutiner og aktiviteter udenfor? Fx aktiviteter fra kreaværkstedet, frokosten eller middagsluren.

Indret rum i uderummet

Når vi indretter afgrænsede rum i uderummet, skaber vi struktur, tryghed og forudsigelighed.

Leg i udelivet

- Forskning peger på, at det er vigtigt, at udelegen er uforstyrret, og at dagplejeren bedst understøtter børns fantasi og kreativitet, når de er guidende frem for instruerende.
- Forskning peger også på, at leg og legens potentiale for læring forbedres, når dagplejeren er med i eller tæt på legen.

Dagplejerens rolle

- Bag ved børnene i en observerende og afventende position.
- Ved siden af børnene, hvor vi deltager aktivt, guider legen og støtter børnene i at komme med legeudspil eller opbygge legeerfaringer.
- Foran børnene, hvor vi tilrettelægger og rammesætter lege og aktiviteter, der passer til børnegruppen.

Science

1. Hvad er science i dagplejen?

Science er en særlig tilgang til at forstå og begribe verden

- Eksperimenterende
- Legende
- Undersøgende
- Sansende
- Analyserende

Science er alle steder

- Science i dagplejen kan finde sted i sandkassen, garderoben og på tur til et landbrug - dvs. i alle hverdagens situationer, hvor børn og dagplejeren er sammen og på kvalificeret, eksperimenterende og analyserende vis bliver klogere på verden.

Science i dagplejen handler om at:

- Børn og dagplejeren sammen udvikler nysgerrighed og en større forståelse for verden ved at undersøge og eksperimentere.
- Understøtte børnenes forståelse for naturvidenskabelige fænomener og teknologi samt deres matematiske opmærksomhed.
- Science er spontant og planlagt.
- Science kan være i fokus i planlagte aktiviteter eller i spontant opståede situationer i fx leg eller rutiner.

2. Hvordan arbejder vi med science?

At arbejde med science kræver ikke, at dagplejeren er ekspert i naturvidenskab.

Det kræver, at vi er:

- Udforskende og eksperimenterende sammen med børnene.
- Nærværende og nysgerrige.
- Undrende og følger op med spørgsmål, der leder til en dybere forståelse.

Fire typer af produktive spørgsmål, som er med til at stimulere børns udforskning af science:

- Spørgsmål, som får børnene til at fastholde opmærksomheden: "Hvordan føles sandet?"
- Spørgsmål, som fremmer en opdagelse af ligheder og forskelle: "Er alle bamserne ens?"
- Spørgsmål, som fremmer udforskning: "Hvad sker der med isen, når man tager den op af fryseren?"
- Spørgsmål, som formulerer et problem: "Hvordan får vi bygget tårnet, så det ikke vælter?"

**Science dækker over mange forskellige fagområder -
*biologi, fysik, kemi, teknologi, matematik, astronomi mv.***

. Ingeniørtænkning

Ingeniørtænkning en systematisk, analytisk og undersøgende tilgang, hvor man:

1. Afgrænser en problemstilling.

2. Udvikler idéer til, hvordan man kan løse problemet.
3. Afprøver og vurderer sin løsning.
4. Tilretter sin løsning.

Dagplejerne arbejder med ingeniørtænkning. De igangsætter en leg, hvor en gruppe børn skal bygge en bro af klodser, som kan holde til, at der kører biler over den. Løbende afprøver og vurderer dagplejerne forskellige muligheder sammen med børnene.

Tre ting har betydning for børns muligheder for at styrke deres ingeniørkompetencer og –tænkning:

1. **En voksenstyret plan:** Når aktiviteten er intentionelt planlagt af dagplejeren fremmes ingeniørtænkning hos børn.
2. **Rammesætning af leg:** Mere regelbundne former for leg (fx spil) fremmer i højere grad ingeniørtænkning end mere frie former for leg (som at tegne, male eller lege med vand).
3. **De fysiske rammer:** Ingeniørtænkning fremmes fx i højere grad af en legeplads med flytbare genstande end en legeplads med fast udstyr.

2. Teknologi

Teknologi er:

- Alle de redskaber, vi bruger til at leve og udvikle os med.
- Færdige produkter, man kan købe.
- Produkter, som børn og voksne bygger sammen.
- Både analog og digital.

Dagplejerens opgave med digitale teknologier indebærer:

- At arbejde med børnenes digitale dannelse, dvs. et sæt af normer og en kritisk tilgang, som gør dem i stand til at mestre digitale redskaber på en etisk, sikker og hensigtsmæssig måde.
- At tage afsæt i børnenes perspektiv. Hvad er børnene optagede af?
- At være en god rollemodel. Tænk over, hvordan du selv bruger digitale medier og hvilke vaner, du lærer børnene.
- At sætte fokus på det relationelle. Digitale teknologier skaber mulighed for relationer på tværs af tid og sted eller for at skabe et fælles tredje med dem, man er fysisk sammen med.
- At skabe sjove og positive nye oplevelser.
- At lære børnene om sikkerhed.

3. Matematisk opmærksomhed

Hvad er matematisk opmærksomhed hos børn?

Matematisk opmærksomhed:

- Sætter fokus på barnets tidlige matematiske begrebsudvikling.
- Opbygges gennem samspil med voksne.

Matematisk opmærksomhed indeholder tre områder:

- Talbegrebet (talrækken og antal).
- Former og figurer.
- Problemløsning og matematisk sprog.

Lokalisering handler om, hvor ting er placeret i rummet. Vi skaber mentale kort for at orientere os i omgivelserne. For at barnet skal kunne finde frem til et bestemt stykke legetøj, er barnet nødt til at forestille sig, hvor legetøjet er placeret og samtidig selv orientere sig i rummet for at gå i den rigtige retning.

Design handler om at kunne skabe eller beskrive former. Børn lærer om former, herunder mønstre og symmetri ved at genkende ligheder og forskelle og ved fx at klippe og forme figurer i forskellige materialer.

Tælling handler om at bruge tal til optælling. Selv meget små børn møder tælling, talord, optælling og talsystemer i rim, sange og spil. Børn viser, hvor gamle de er, fx ved at vise antallet af fingre, og de lærer turtagning og deling i sociale sammenhænge.

Måling handler om at beskrive størrelser ved hjælp af tal og ord. Måling er det, vi ofte kalder for hverdagsmatematik eller tal med benævnelser som liter, meter, timer, kilo og kroner. Børn er interesserede i måling. Børns målinger handler blandt andet om at sammenligne. Hvem er ældst, yngst, lige gamle? Hvilket klatretårn er højest? Hvilken af de to sten er tungest?

Lege og spil kan indebære, at man anvender matematik, fx kan rollelege, terningspil, strategispil, fantasilege og byggeaktiviteter fremme børns matematiske kompetencer uanset alder.

Forklaring og argumentation er ikke isoleret set en matematisk aktivitet, men ofte anvender man matematik, når man forklarer eller drager slutninger. Børn anvender forklaringer, logiske slutninger og ræsonnementer for at forstå deres omgivelser.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulentens rolle i samarbejde med dagplejeren, der skaber de bedste vilkår for et pædagogiske læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet.
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde.
- Omsætte faglig viden til praksis.
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan.
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt.

Evaluering og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

- Fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbagemeldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Foto.
- Vækstmodeller.

Kultur, æstetik og fællesskab

Brede pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Det pædagogiske læringsmiljø

I legen - I planlagte aktiviteter - I spontant opstående situationer - I daglige rutiner

- Dagplejeren skal skabe gode og inspirerende rammer for legen, og støtte børnene i legen (de 3 læringsrum).
- Dagplejeren skal målrette de planlagte aktiviteter og daglige rutiner, således at barnet mødes i sin nærmeste udviklingszone.
- Dagplejeren skal justere de fysiske rammer, så de matcher børnegruppens behov og udviklingstrin - for dermed at understøtte barnets alsidige pers. udvikling.
- Dagplejeren skal anerkende børnenes initiativ og følge barnets/børnenes spor.
- Dagplejeren skal skabe en genkendelig hverdag, så barnet oplever mestring.
- Dagplejeren skal min. fire gange årligt udfylde et trivselsskema og arbejde med læringsmål for det enkelte barn/børnegruppen.
- Dagplejeren guider og vejleder forældre i at støtte barnet i kultur, æstetik og fællesskab.

Kulturbegrebet

Kultur som æstetisk praksis

- Børns møde med æstetiske udtryk.
- Børns egen æstetiske praksis.

Kultur som normer og værdier i fællesskaber

- Det pædagogiske arbejde med fællesskaber og forskelligheder.
- Betydningen af værdier og normer i det pædagogiske læringsmiljø.

Kulturelt indtryk og udtryk

Hvilken betydning har det for børn at indgå i æstetisk praksis?

Når børn indgår i æstetiske praksisser i dagplejen, kan de bl.a.:

- Bearbejde og kommunikere følelser, tanker og oplevelser.
- Få indsigt i andres følelser, tanker og oplevelser og dermed øve empati.
- Udvikle fantasi og kreativitet samt livsglæde og livskraft.
- Udvikle identitet og selvforømmelse.
- Lære æstetiske formsprog.
- Få stimuleret sanser og nysgerrighed og læring.

Det har stor betydning for børnenes liv

- Hjerneforskning viser, at musikaktiviteter baner nye spor i hjernen, som bl.a. skaber følelsesmæssig udvikling.
- Forskning tyder også på, at musik, drama, dans og billedkunst i barndommen bidrager til både kreative og faglige færdigheder. Effekten varer langt ind i voksenlivet.

Hvad er æstetiske formsprog?

- Formsprog er "byggeklodserne" i æstetisk praksis. Fx rytme, toner, ord, penselstrøg.
- Formsprog er kulturelle: De er formet i og kommunikerer om en kulturel kontekst. De får mening i kulturelle fællesskaber.
- Formsprog læres af børn i samspil med andre, der mestrer dem.

Børn skal både bearbejde indtryk og skabe udtryk i dagplejen

- Æstetiske indtryk er børns direkte møde med æstetiske formsprog (fx musik) eller fænomener (fx solopgang).
- Æstetiske udtryk er børnenes egen skabende og eksperimenterende praksis – også i leg.

Børnenes forskellige roller

- **Den aktive og idéskabende rolle:** den, der laver en melodi, får en idé til et maleri eller historie.
- **Den aktivt modtagende rolle:** at lytte, at betragte, at være publikum.
- **Den udførende rolle:** at synge en sang, spille en rolle, male et maleri.
- **Den analytiske rolle:** eventuelt med en dagplejer undersøger barnet en aktivitet eller resultatet af en aktivitet.
- **Den fortolkende rolle:** refleksion over oplevelse og fortolkning af udtryk.

Indretning af læringsmiljøet

- Indrette kroge og hjørner til forskellige aktiviteter.
- Opstille rumdelere i større rum.
- Sætte hjul på fx kasser med legetøj og møbler.
- Bruge forskellig belysning og farver på væggene.
- Løbende udskifte decorationen, så den understøtter og inspirerer det, I arbejder med netop nu.

Kultur og Fællesskab

1. Kultur har betydning for børns fællesskaber.
2. Det pædagogiske arbejde med kultur og fællesskab.

Dagplejerne har to overordnede opgaver i arbejdet med kultur og fællesskaber:

- At skabe en stærk fælles kultur med normer og værdier, der gør det trygt og stimulerende at være barn i dagplejen.
- At møde alle børn omsorgsfuldt og nysgerrigt uanset børnenes kulturelle baggrunde.

Der er tre centrale elementer i kultur, æstetik og fællesskab

1. Kultursensitiv omsorg

Dagplejerne der udøver kultursensitiv omsorg:

- Er opmærksomme på kulturelle forskelligheder, men undgår at blive fordomsfulde eller skabe stereotyper.
- Udøver omsorg ud fra det enkelte barns måde at handle, kommunikere og udtrykke følelser på.
- Er nærværende og lydhøre.
- Er påpasselige, når børnenes udtryk og intentioner tolkes, så man ikke lader egne forforståelser mudre fortolkningen.

2. Normkritisk pædagogik

Normkritisk pædagogik handler om, at dagplejeren bliver bevidst om egne kulturelle briller, og hvordan deres normer og værdier påvirker børnene.

Normer og værdier har bl.a. betydning for:

- Hvordan læringsmiljøets lege, rutiner og aktiviteter tilrettelægges.
- Hvilke børn, der oplever anerkendelse og værdsættelse.
- Børnenes deltagelsesmuligheder – hvornår deltagelse betragtes som succesfuld.

Personalet kan med et normkritisk blik øge hvert enkelt barns muligheder for at udfolde sig og deltage.

3. Et stærkt forældresamarbejde

Kvaliteten af forældresamarbejde er afgørende for:

- Den fælles kultur i Dagplejen
Gennem dialog og gensidighed bliver forældrene medskabere af dagplejekulturen. Og når forældrene får indsigt i dagplejerens hverdag, kan de bygge bro til kulturen i hjemmet.
- Dagplejerens muligheder for at møde hvert enkelt barn
Forældre har værdifuld viden om barnet og barnets kulturelle baggrund, som dagplejeren skal kende til for at kunne tilrettelægge læringsmiljøet bedst muligt.

Forældresamarbejde bliver stærkt gennem:

- Gensidighed, respekt, nysgerrighed og ressourceblik i kommunikationen med forældrene.
- En åben dialog og løbende forventningsafstemninger.
- At vi spørger åbent for at bringe forældrenes viden i spil.
- At forældrene inddrages i dagplejens aktiviteter og hverdagsrutiner, så forældrene får indblik i dagplejerens hverdag og fællesskaber.

Faglig ledelse

Det er dagplejekonsulentens rolle i samarbejde med dagplejeren, der skaber de bedste vilkår for et pædagogiske læringsmiljø.

Dagplejekonsulentens rolle er at:

- Sikre at dagplejeren skaber og justerer læringsrummet
- Guide og vejlede dagplejeren eks. i en planlagt aktivitet, og forældresamarbejde
- Omsætte faglig viden til praksis
- Sikre at dagplejeren arbejder med VækstModellen, Den sammenhængende børnepolitik og Den styrkede pædagogiske læreplan
- Sikre at de rette tiltag for børn i udsatte positioner tages op tværfagligt

Evaluering og dokumentation

Det er vigtigt, at der er en god dialog mellem dagplejere og forældre samt mellem dagplejere og kollegaer.

- Fortælle forældre om hverdagen, hvad der laves i dagplejen og hvorfor.
- Tilbage meldinger fra forældre.
- Temadrøftelser med kolleger og dagplejekonsulent.
- Foto.
- Vækstmodeller.